

Boží království a církev

- církev a Boží království v kázání Ježíše Krista
 - starozákonní pojetí Božího království
 - hlásání Božího království (kázání na hoře)
 - vlastnosti Božího království (podobenství)
 - vztah Božího království a církve
- církev u sv. Pavla
- církev v pastorálních listech (c. na apoštolském základě)
- církev jako společenství
- církev jako kněžský lid Boží
- církev jako putující lid Boží
- církev bojující a církev vítězná

Boží království a církev

V kázání Ježíše Krista se slovo církev (ekklesia) téměř nevyskytuje, v evangeliích je zmíněno výslovně pouze třikrát.

*Když Ježíš přišel do končin Cesareje Filipovy, ptal se svých učedníků: "Za koho lidé pokládají Syna člověka?" Oni řekli: "Jedni za Jana Křtitele, druzí za Eliáše, jiní za Jeremiáše nebo za jednoho z proroků." Řekl jim: "A za koho mne pokládáte vy?" Šimon Petr odpověděl: "Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého.,," Ježíš mu odpověděl: "Blaze tobě, Šimone Jonášův, protože ti to nezjevilo tělo a krev, ale můj Otec v nebesích. A já ti pravím, že ty jsi Petr; a na té skále zbuduji svou **církev** a brány pekla ji nepřemohou. Dám ti klíče království nebeského, a co odmítneš na zemi, bude odmítnuto v nebi, a co přijmeš na zemi, bude přijato v nebi."*
(Mt 16,13-19)

Boží království a církev

Když tvůj bratr zhřeší, jdi a pokárej ho mezi čtyřma očima; dá-li si říci, získal jsi svého bratra. Nedá-li si říci, přiber k sobě ještě jednoho nebo dva, aby `ústý dvou nebo tří svědků byla potvrzena každá výpověď`. Jestliže ani potom neuposlechne, oznam to církvi; jestliže však neuposlechne ani církev, ať je ti jako pohan nebo celník. Amen, pravím vám, cokoli odmítnete na zemi, bude odmítnuto v nebi, a cokoli přijmete na zemi, bude přijato v nebi. (Mt 18, 15-18)

V kázáních Ježíše Krista zaujímají velkou část výpovědi o **Božím království**.

Boží království a církev

Boží království ve SZ

Ve Starém Zákoně je slovo „království“ užíváno ve dvou významech:

- *aktivně* - Boží vláda nad světem – v tomto smyslu častěji výraz „melúkáh“
- *pasivně* - rozsah Boží vlády (věcně), nebo prostor, kde Bůh vládne (kde je správně uctíván, tedy Izrael) – v tomto smyslu častěji výraz „malkút“

Boží království a církev

V dějinách Izraele máme několik období :

- **patriarchální** - Boží království je zvláštní úmluva mezi Bohem a vyvoleným člověkem, který se stává praotcem vyvoleného národa
- **doba pobytu v Egyptě** – vyvolený národ vzniká v cizí zemi, kde je utiskován
- **mojžíšské období** – Bůh je vysvoboditelem svého lidu a mluví k němu skrze služebníka Mojžíše (Nu 11,24; Dt 17, 9.12)
- **doba Jozua a soudců** – Bůh uvádí svůj lid do zaslíbené země, on sám je jeho králem
- **doba královská** - Izraelité mají krále, ale ten vládne jen z „Božího pověření“ (pomazání prorokem). Král nikdy nemá v Izraeli absolutní moc.
- **doba zajetí v Babylonu a doba po návratu ze zajetí** – Židé už nemají vlastního krále
- **doba pod nadvládou řeckých Seleukovců** – je to doba náboženského útlaku, ale také boje za náboženskou svobodu - makabejské války
- **doba pozdně židovská** (už bez proroků) – literatura apokalyptická (Daniel).

Boží království a církev

Boží království v NZ

V evangeliích je termín „Boží království“ velmi častý (z alternativ nejčastější):
(βασιλεια του θεου):

Mt-51x, Lk-39x, Mk-14x, Jan-3x (Jan užívá raději jiné termíny s podobným významem).

Alternativy termínu Boží království:

1. Mt (píše pro Židy) nahrazuje Boží království názvem (βασιλεια των ουρανων) **nebeské království**. Víme, že jméno Boží nebylo u Židů vyslovenáno.

2. též Mt 26,29 – (βασιλεια του Πατρος) - **království Otcovo**

V přímé řeči Ježíš Kristus hovoří též o „**svém království**“ (Mt 16,28; 13,41; Jan 18, 36) – (βασιλεια εμου) a užívá i „**království**“ (Mt 4,23; 9,35; 13,19; 24,14) – (βασιλεια)

3. Evangelista Jan ve stejném významu užívá jiná slova:

„znovuzrození“ (Jan 3,3) - člověk se musí γενεσθαι ανωθεν

„síla“ - Mk 9,1

„sláva“ - Mk 10,37

„život“ - Mt 18,8-9

Boží království a církev

Boží království v NZ

Program Božího království: *kázání na hoře Mt 5-7*

- osmero blahoslavenství
- dovršení a prohlouzení zákona
- zákon lásky
- modlitba, půst a almužna
- znamení dobrého života
- pravé učednictví

Horské kázání načrtává program Božího království, dává parametry „učednictví“ a poskytuje klíč k pochopení Ježíšova života. „Následování Ježíše“ je v následování tohoto ideálu.

Boží království a církvev

Jaký jsou vlastnosti Božího království?

Eschatologický charakter

- je podstatně orientováno ke věčnosti – plné uskutečnění započne objevením se posledních věcí – ta eschata ⇒ příchodem syna člověka, zmrtvýchvstání a soudem (Mt 5,11n.30; 24,46)
- Boží království dojde k plnému naplnění až plným společenstvím s Bohem ve věčnosti

Pozemský charakter

- BK je eschatologické, ale působí už zde ve světě, kde se člověk rozhoduje pro nebo proti Boží vládě, věčnost není začátkem, ale vyvrcholením BK. Od příchodu Krista existuje BK jako pozemská skutečnost
- Lk 17,20n: BK přišlo objevením se Mesiáše; Lk 11,20: jestliže vyháním démony prstem Božím, pak k vám přišlo NK

Boží království a církev

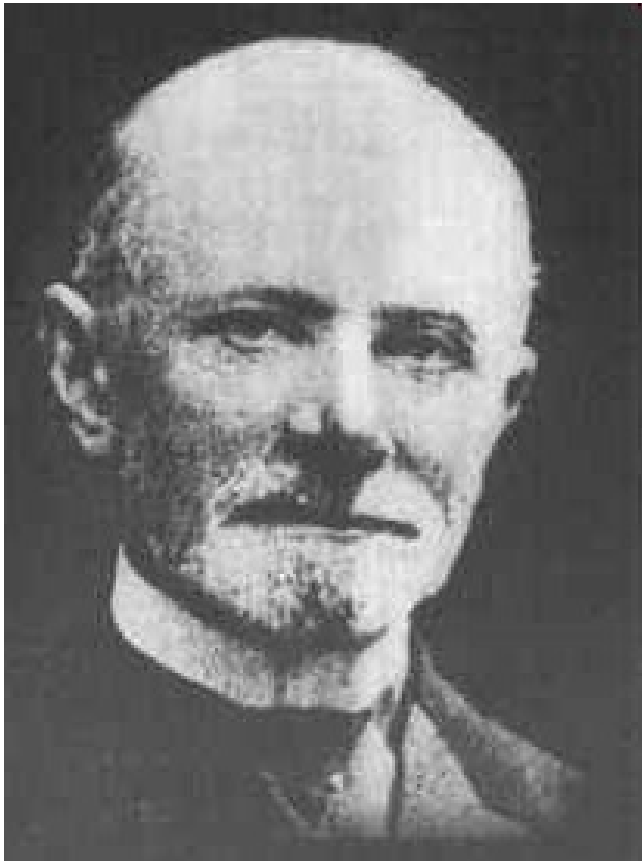
Jaký je vztah mezi církví a BK?

A. Harnack: Wesen des Christentums, (1900):

Boží království bylo čistě vnitřní veličinou, zkušeností Boží otcovské lásky a rozvíjením postoje Božího dítěte. Myšlenka na nějakou instituci byla Kristu vzdálená a neodpovídala jeho smýšlení), protože viděl nebezpečí strnulosti a vnějškovosti.

Boží království a církev

Alfred Loisy (1857 – 1940)

„Kristus hlásal Boží království
a přišla církev...“

Jaký je vztah mezi Božím královstvím
a církví?

Boží království a církvev

Vztah církve a Božího království?

BK jako záležitost duše:

- je podstatně záležitostí svědomí a vnitřního rozhodnutí se pro Boha
- nemělo sloužit politickým cílům: odmítal pojetí mesiáše jako světského panovníka, odmítal mocenskopolitický cíl
- odmítal řešit čistě přízemní záležitosti (placení daně, rozhodnutí o dědictví) – neznamena to nestarání se o pozemskou situaci člověka
- ideál BK není totožný s ideálem moci a politiky světového zřízení: Blahoslavenství

BK proti pouhé vnějšnosti

- odmítání pouhé pokrytecké vnějškovosti
- odmítání přílišného množství předpisů, které život nepovzbuzují, ale brzdí (ritualismus a legalismus)
- požadoval správný postoj srdce: dar vdovy (Mk 12,41, modlitba celníka Lk 18,9; přinášení oběti a usmíření (Mt 5,23)

Boží království a církvev

Vztah církve a Božího království?

Viditelná vnější stránka BK

- ačkoliv je jádrem evangelií Boží vláda v srdci člověka, BK nemůže zůstat pouze vnitřní (spiritualismus), vnitřní předsevzetí má být podnětem k vnějšímu jednání
- Ježíš se včlenil a respektoval požadavky židovského náboženství
- Ježíš nepřišel zákon zrušit, ale naplnit (Mt 5,17), navštěvoval chrám, účastnil se svátků
- Kristus neodsuzoval vnější instituci, ale její zneužívání, neodsuzoval kněžství, ale sacerdotalismus, ne rity, ale ritualismus, ne oltář, ale vykořisťování oltářem
- Ježíš nebyl necírkevním spiritualistou, uznával význam vnějších výrazových forem a sociálních vazeb pro vnitřní život. Člověk je jednota duše a těla, duchovní je spojeno s vnějším a tělesným, to je součástí i sociálních vazeb. Vnější sociální vazby zase ovlivňují vnitřní prožívání.

Boží království a církvev

Vztah církve a Božího království?

- společnost (sociální síť) zprostředkovává hodnoty, povzbuzuje. Vnější moment nemusí být břemenem, ale povzbuzením a upevněním. Nutí k vážnosti a důslednosti, chrání před jednostranností, kolísáním a vytáčkami.
- Ježíš nepodceňuje smyslová znamení a smyslové úkony, používá vkládání rukou atd. – svátosti
- mnohá podobenství jsou pochopitelná jen tehdy, vnímáme-li BK jako viditelné společenství ⇒ BK jako ovčinec, stádce, viditelné město položené na hoře (Mt 5,14), vinice (Mk 12,1). Především v představení BK jako nedokonalého a rostoucího by bylo nemyslitelné, mělo-li by být BK pouze duchovní a čistou záležitostí.

Boží království v Ježíšově kázání nastavuje základní duchovní parametry pro společenství učedníků. Církvev vzniká po Velikonocích a inspiruje se požadavky Božího království. Jejím úkolem je realizace myšlenek BK v konkrétních podmínkách a předávání zkušenosti vykoupení.

Církev u sv. Pavla

- apoštol Pavel reflektuje zakládání křesťanských obcí, na kterém se sám podílí
- vznik křesťanských obcí na základě kázání apoštolů
- církev je založená Kristovou krví a je svědkyní spásného působení Božího
- církev je s Kristem jedno tělo a jeden duch: do tohoto společenství vstupuje věřící křtem a společenství je utužováno svátostí eucharistie
- pojem *univerzální církev – místní církev*
- vlastní pavlovský pojem pro církev je *Tělo Kristovo*:
- obraz těla jako živého organismu
- různé údy těla, které mají dělat to, co jim přísluší
- Kristus je hlava – neznamená to nesvobodu ostatních údů, ale člověk má svobodu se podřídit nebo postavit proti a to mu buď prospívá, nebo škodí - potřeba poslušnosti vůči Kristu
- jedno tělo předpokládá jednotu učení a pouto naděje; pokud ho někdo nepřijímá a odmítá zůstat ve společenství – *anathema sit*

Církev u sv. Pavla

Rozdílnost služeb v církvi:

Řím 12: 4n Jako je v jednom těle mnoho údů a nemají všechny stejný úkol, tak i my, ač je nás mnoho, jsme jedno tělo v Kristu a jeden druhému sloužíme jako jednotlivé údy. Máme rozličné dary podle milosti, která byla dána každému z nás: Kdo má dar prorockého slova, ať ho užívá v souhlase s vírou. Kdo má dar služby, ať slouží. Kdo má dar učit, ať učí. Kdo dovede povzbuzovat, necht' povzbuzuje. Kdo rozdává, ať dává upřímně. Kdo stojí v čele, ať je horlivý. Kdo se stará o trpící, ať pomáhá s radostí.

Další důležitý pojem pavlovské teologie je církev jako ***chrám Ducha Svatého***

Církev u sv. Pavla

Církev jako „Chrám Ducha svatého“

- církev je stavbou, kterou buduje a udržuje Duch svatý (Yves Congar: Duch svatý je duší církve)
- dějiny církve jsou svědectvím o B. působení
- je stvořením Ducha – je tím, kdo oživuje, vede do společenství,
- zjevuje se v církvi (působí i mimo církev) – ve svátostech – hlavně svátost smíření (dal s. Ducha na odpuštění hříchů), odstranění překážek pevnosti, překonává společenství hříšníků
- dává dary **charismata** – pro úkoly ve prospěch společenství (= poznávací znamení) ⇒ V KKC (č. 1830-1831) se tak zpravidla nazývá sedm darů (moudrost, rozum, rada, síla, umění, zbožnost a bázeň Boží), uváděných jako projevy Ducha, které spočinou na Mesiáši (srov. Iz 11,2)

Církev u sv. Pavla

Iz 11,2-5: Na něm spočine duch Hospodinův: duch moudrosti a rozumnosti, duch rady a bohatýrské síly, duch poznání a bázně Hospodinovy. Bázní Hospodinovou bude prodchnut. Nebude soudit podle toho, co vidí oči, nebude rozhodovat podle toho, co slyší uši, nýbrž bude soudit nuzné spravedlivě, o pokorných v zemi bude rozhodovat podle práva. Žezlem svých úst bude bít zemi, dechem svých rtů usmrtí svévolníka. Jeho bedra budou opásána spravedlností a jeho boky přepásá věrnost.

1 Kor 12,4-11: Jsou rozdílná obdarování, ale tentýž Duch; rozdílné služby, ale tentýž Pán; a rozdílná působení moci, ale tentýž Bůh, který působí všecko ve všech. Každému je dán zvláštní projev Ducha ke společnému prospěchu. Jednomu je skrze Ducha dáno slovo moudrosti, druhému slovo poznání podle téhož Ducha, někomu zase víra v témž Duchu, někomu dar uzdravování v jednom a témž Duchu, někomu působení mocných činů, dalšímu zase proroctví, jinému rozlišování duchů, někomu dar mluvit ve vytržení, jinému dar vykládat, co to znamená. To všechno působí jeden a týž Duch, který uděluje každému zvláštní dar, jak sám chce.

Řím 12,6-8: Máme rozličné dary podle milosti, která byla dána každému z nás: Kdo má dar prorockého slova, ať ho užívá v souhlase s vírou. Kdo má dar služby, ať slouží. Kdo má dar učit, ať učí. Kdo dovede povzbuzovat, necht' povzbuzuje. Kdo rozdává, ať dává upřímně. Kdo stojí v čele, ať je horlivý. Kdo se stará o trpící, ať pomáhá s radostí.

Církev v pastorálních listech sv. Pavla

- pastorální listy: 1+2 Tim, Tit
- reflexe církve na konci apoštolské doby - r. 80-90 n.l.
- církev je společenstvím postaveným na základě apoštolů, apoštolové a jejich učení jsou garanty
- apoštolové předávají své poslání episkopům (biskupům) a presbyterům (kněžím) – formování struktury podob církevní služby
- episkopové a presbyterové mají být otci společenství
- ordinovaný (svěcený) nositel úřadu je typem a obrazem křesťanského způsobu života
- svědomité vykonávání úřadu začleňuje do hlubšího společenství s Kristem

Církev u sv. Jana

Církev jako „společenství“

není to shluk individuí, ale bratrské společenství, jehož předobrazem a vzorem je společenství Trojice

- bratrské společenství má Trojici zrcadlit
- jde o spásu jednotlivce, ale ve společenství s ostatními, uprostřed církve
- je to proti individualistické tendenci
- výhody společenství: prostor pro vzájemné povzbuzení, motivaci, pomoc, modlitbu, napomenutí atd.
- spojené nádoby – spoluzodpovědnost (tzv. cizí hříchy...)
- prvky, kterými je tvořeno společenství:
 - **Slovo**
 - **Sacramentum** - zvláště eucharistie – *communio*, eucharistie s biskupem, eucharistie s římským biskupem (ritus fermentum)
 - **Diakonia**

Církev u sv. Petra a v listu Židům

Církev jako „Boží lid“

- povolání národa ve SZ
 - celé společenství věřících – nelze oddělovat církev od laiků
 - laik – laos
 - lid patřící Bohu...
-
- 1. list apoštola Petra – *pojem kněžského lidu*: „Vy jste lid vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid patřící Bohu jako vlastnictví, abyste rozhlašovali, jak veliké věci Bůh vykonal...“ 1 Pt 2,9
 - List Židům – putující Boží lid – obdoba putování Izraele do zaslíbené země
 - církev nemá svůj domov na zemi, ale je obrácena k druhému příchodu Krista na zem

Církev v Apokalypse

Církev bojující a vítězná

- ve Zjevení Janově (Apokalypse) je církev představena jako *nevěsta Beránkova*
- v pozemské situaci je konfrontována s „anticírkví“ situace zápasu a očišťování
- jako nástroj spásy má dočasný charakter, v „nebeském Jeruzalémě“ nebude chrám, ale sám Beránek